

Partycypacja w pracy z młodzieżą

PRZEWODNIK PO PODSTAWOWYCH TECHNIKACH

MONIKA PROBOSZ

I. WPROWADZENIE: DLACZEGO WARTO?

Włączanie młodzieży w proces podejmowania dotyczących jej decyzji, uwrażliwianie jej na wartość wspólnego dobra, budowanie w niej poczucia wpływu na otaczającą rzeczywistość jest dzisiaj szczególnie ważne. Może nawet ważniejsze niż kiedykolwiek wcześniej. Do takiej konkluzji prowadzą następujące obserwacje.

Obserwacja pierwsza:

Młodzież dzisiejszych czasów to pokolenie kształtowane w dużym stopniu przez rynek – jego prawa i cele. To pokolenie, dla którego indywidualizm, rywalizacja i konsumpcja stanowią istotne wartości. Pod wpływem na-pływających z zewnątrz bodźców i odczytywanych z mediów komunikatów młodzi ludzie łatwo mogą uwierzyć w to, że rolę człowieka jest bycie konsumentem. Moim zdaniem młodzi ludzie jeszcze nigdy nie mieli tak trudno – są bombardowani profesjonalnie skonstruowanym marketingowym przekazem skoncentrowanym na rozbudzaniu ich potrzeby posiadania. Nowe modele wszystkiego pojawiają się zanim jeszcze zużyją się stare, a nowe mody kreują nowe, sztuczne potrzeby. „Decyzja należy do Ciebie”, „liczy się Twój wybór” to hasła pojawiające się przede wszystkim w konsumenckim kontekście. Hasła odwołujące się do potrzeby wpływu, możliwości dokonywania wyboru, ale odnoszące się do pola, na którym te wybory są mocno ograniczone, a czasem nawet iluzoryczne. Rola młodzieży jako obywateli, członków społeczeństwa – podmiotów społecznych – rozmywa się przytłoczona sprawnym marketingiem komercyjnym. W tej sytuacji zwrócenie uwagi młodzieży na otoczenie, w którym żyje, ludzi, którzy ich otaczają, dobro wspólne, które mogą współtworzyć ma szczególnie wielką wartość. Dostarczenie doświadczenia, w którym wybór i możliwość decydowania nie mają wymiaru komercyjnego ma bardzo dużą wagę.

Obserwacja druga:

Nigdy wcześniej instytucje pracujące z młodzieżą nie miały tak szerokiego arsenału środków, tak wielu otwartych drzwi. Istnieje tak dużo wypracowanych metod partycypacji, zebranych dobrych praktyk, że nieskorzystanie z nich w celu otwarcia głów i dostarczenia sprawdzonych narzędzi działania młodzieży, można by uznać za... marnowanie dobra wspólnego.

Z punktu widzenia instytucji prowadzącej proces partycypacyjny, włączenie młodzieży w proces podejmowania dotyczących jej decyzji daje też oczywistą korzyść, w postaci lepszego dopasowania oferty do potrzeb odbiorcy. Pozwala na poznanie potrzeb, punktu widzenia tej grupy, która nie zawsze chętnie przekazuje uwagi krytyczne – w dużym stopniu wynika to z przekonania, że i tak niewiele od niej zależy. Ale daje też coś znacznie więcej, ponieważ pozwala na zmianę postawy z biernej na aktywną.

Partycypacja to podejście kompletne. Zakłada bowiem:

- » **Diagnozę** – otwartość na potrzeby większej grupy osób, umiejętność słuchania innych, obserwacji, wnioskowania;
- » **Wypracowanie rozwiązania** – umiejętności komunikacyjne, gotowość do poszukiwania kompromisu, umiejętność akceptowania ograniczeń (formalnych, finansowych, innego rodzaju), kreatywność poszukiwania najlepszych rozwiązań, konieczność realistycznego podejścia do zagadnienia;
- » **Doprowadzenie do jego wdrożenia** – umiejętność zapalenia innych do swojego pomysłu, konsekwencja, umiejętność dostosowania się do wyznaczonej procedury;
- » **Odpowiedzialność za efekty** – działanie nie kończy się w momencie wdrożenia wypracowanego rozwiązania. To rozwiązanie jest „nasze” budzi więc poczucie dumy, ale i odpowiedzialności;
- » **Dbłość o dobro wspólne** – czyli o dobry stan tego, co powstało w wyniku wspólnego wysiłku.

I to wszystko w konkretnym działaniu, które ma umocowanie w potrzebach młodzieży. We współpracy z dorosłymi, ale nie pod ich kierownictwem. Krótko mówiąc, bardzo dobre doświadczenie, które może stanowić bodziec do bardziej aktywnego podejścia do otaczającej rzeczywistości, rozbudzić potrzebę wywierania wpływu, ośwoić niepokój związany z koniecznością brania odpowiedzialności. Dojrzeć.

II. JAK DZIAŁAĆ – KILKA PRAKTYCZNYCH WSKAZÓWEK

Metody pracy z młodzieżą zależne są od wieku uczestników, ale w każdym przypadku warto pamiętać o tym, żeby stosować różnorodne metody, unikać monotonii i stawiać raczej na działanie, a nie na metody podawcze. Skłonienie młodzieży do poszukiwania rozwiązań poza grupą, w której działają, do poznania punktu widzenia innych osób to ważne działania, które pozwolą jej odkryć i doświadczyć różnorodności potrzeb i opinii. Branie tych różnych punktów widzenia pod uwagę to z kolei znakomita szkoła myślenia w kategorii szerszej niż potrzeby własne.

Aby zachęcić, zmotywować młodzież do włączenia się w proces podejmowania decyzji, warto zacząć od zaktualizowania jej potrzeby wywierania wpływu, decydowania o sobie. Jest to bowiem naturalna dla wieku potrzeba, która w wielu sytuacjach jest frustrowana przez świat dorosłych. Zbudowanie motywacji do działania na buncie wobec tej frustracji okazuje się często dobrym sposobem na rozpoczęcie współpracy.

Określanie stref wpływu (przykładowe ćwiczenie, od którego można zacząć cały proces)

CEL	Zaktualizowanie potrzeby wywierania wpływu oraz refleksja nad tym czy i na ile sfera, w której będą działać jest od młodzieży zależna.
PRZEBIEG	» Uczestnicy wypisują na karteczkach post-it wszystkie obszary ich życia, które są zależne od osób dorosłych, a oni sami nie mają na nie wpływu – np. chodzenie do szkoły, uczenie się, powrót do domu o określonej porze, obowiązki domowe, program nauczania, wybory polityczne itp. Na jednej karteczce zapisywana jest jedna rzecz. » Następnie każdy uczestnik podchodzi do tablicy/flipchartu i przykleja swoje karteczki odczytując je głośno. Karteczki grupujemy – to, co się powtarza przyklejamy razem – i łączymy z odpowiadającą im przestrzenią rysując na przykład budynek szkoły, dom, miasto, park, komputer itp. » Ćwiczenie powtarzamy zapisując na karteczkach innego koloru wszystko to, co młodzieży dotyczy i na co sama ma wpływ – np. co jem na obiad, jak się ubieram, gdzie jedziemy na wakacje, na jakie zajęcia pozalekcyjne chodzę, z kim się spotykam, w co wierzę itp. Ponownie naklejanie, grupowanie i przypisywanie do przestrzeni.

	» Patrzymy jakie są przestrzenie, gdzie jest najwięcej karteczek w pierwszym kolorze, gdzie w drugim i jak wygląda ta przestrzeń, w której chcemy z młodzieżą pracować (szkoła, biblioteka, dom kultury, ośrodek sportowy itp.). » Pogłębiany temat przestrzeni, w której będziemy pracować – rozmawiamy o tym, czy w niej jest jeszcze coś, co od młodzieży zależy i nie zależy. Dopisujemy, doklejamy karteczki (już wspólnie). Dbamy o to, żeby temat, nad którym zamierzamy pracować z młodzieżą pojawił się w dyskusji.
WYNIK	» Uzyskujemy spojrzenie na naszą przestrzeń na tle innych. » Zdobywamy materiał do refleksji nad tym, czy są obszary w naszej przestrzeni, na które można rozciągnąć strefę wpływu młodzieży.

Technika może być modyfikowana na wiele różnych sposobów. Ograniczając ją do jednego tematu – na przykład czasu wolnego młodzieży – można pracować koncentrując się nie tyle na poszczególnych miejscach, ile raczej podążając za aktywnościami podejmowanymi przez uczestników: co muszą/co mogą, co wybierają/co jest im narzucane, o czym by chcieli decydować.

Diagnoza potrzeb

Dobór technik do fazy diagnozy zależy w dużym stopniu od tego, czy planowane jest dotarcie do szerszej grupy nowych osób czy też celem diagnozy jest modyfikacja obecnej oferty pod kątem jej dostosowania do potrzeb obecnych użytkowników. W obu wypadkach warto działać w oparciu o grupę młodzieży zaprzyjaźnionej z prowadzącą projekt instytucją.

Jest wiele metod poszukiwania niezaspokojonych potrzeb. Poniżej przedstawiamy kilka z nich.

1. Ankieta

Obok wywiadu ankieta to podstawowe narzędzie pracy badawczej. Żeby sporządzić dobrą ankietę potrzebna jest podstawowa wiedza o badanym zagadnieniu, która pozwoli nam na sformułowanie adekwatnych pytań. W przypadku badania dotyczącego preferencji młodzieży wobec kierowanej do niej oferty spędzania czasu wolnego sprawa jest nieco prostsza. Można bowiem sięgnąć do listy zajęć/aktywności proponowanych przez różne instytucje i skonstruować ankietę w oparciu o nią. Przykładowymi źródłami wiedzy o takiej ofercie są:

- » lista zajęć pozalekcyjnych prowadzonych w okolicznych szkołach – zwykle jest dostępna na ich stronach internetowych, można także poprosić młodzież o dostarczenie takich informacji dotyczących ich szkół,
- » oferta domów kultury, świetlic, bibliotek,
- » oferta Ośrodków Sportu i Rekreacji,
- » propozycje lokalnych organizacji pozarządowych, Centrów Aktywności Lokalnej itp.

Pracując partycypacyjnie warto listę tych podmiotów stworzyć razem z młodzieżą. Układając ankietę trzeba pamiętać o tym, że:

- » Nie może ona być zbyt długa – bez względu na jej formę, wypełnienie ankiety nie powinno zająć więcej niż kilka minut;
- » Użyte określenia muszą być jednoznaczne, nie pozostawiać wątpliwości, ponieważ w większości przypadków respondent wypełnia ankietę sam, bez możliwości zadania pytań dodatkowych;
- » Sformułowane pytanie musi być jasne i nie powinno zawierać przeczeń – pytania w rodzaju: „Czy nie uważasz, że” są niejednoznaczne i sprawiają problem odpowiadającemu.

Ankieta najlepiej sprawdza się wtedy, kiedy możemy zadać pytania zamknięte – wtedy jej interpretacja będzie polegała na zliczeniu odpowiedzi. Pytania otwarte są trudniejsze w analizie, ale czasem mimo to warto wzbogacić ankietę o 1-2 takie pytania, żeby zebrać pomysły respondentów, których ankieta nie obejmuje – nowe propozycje, na które nie wpadliśmy. Jeśli jednak naszym celem jest dotarcie do takich nowych pomysłów, to ankieta nie jest dobrym narzędziem – lepiej sprawdzi się na przykład pytanie na sznurku.

W internecie można znaleźć wiele poradników dotyczących zasad konstruowania ankiet oraz przykładów najczęściej popełnianych błędów, na przykład:

http://www.ceo.org.pl/sites/default/files/news-files/jak_przygotowac_ankiete_0.pdf

Ankieta powinna dać nam odpowiedź na konkretne pytanie – na przykład jakiego rodzaju aktywności młodzieży brakuje, jaką formę zajęć lubi najbardziej itp. Może być także bardzo dobrym narzędziem do oceny konkretnych propozycji działań, jeśli zostały one już wypracowane. Wtedy musi zawierać skalę atrakcyjności i/lub prośbę o przypisanie rang poszczególnym propozycjom. Skala może wymuszać wybór oceny pozytywnej lub negatywnej (skala z wymuszonym wyborem) – nie zawiera wtedy odpowiedzi neutralnej – lub dawać do wyboru także pozycję „nie wiem, trudno powiedzieć”.

Skala atrakcyjności:

Na skali od 5 do 1 ocen na ile atrakcyjne są dla Ciebie poniższe propozycje. Skalę należy rozumieć następująco:

- 5 – bardzo atrakcyjne (ciekawe, podoba mi się, chciałbym wziąć w tym udział...)*
- 4 – atrakcyjne*
- 3 – trudno powiedzieć*
- 2 – nieatrakcyjne*
- 1 – zupełnie nie atrakcyjne*

Skala z wymuszonym wyborem będzie na przykład 4-stopniowa, bez neutralnej pozycji „trudno powiedzieć”.

Przypisanie rang:

Wśród poniższych propozycji wskaż te, które są w Twojej ocenie najbardziej atrakcyjne przypisując im miejsca: najlepsza propozycja miejsce pierwsze (wpisz jedynkę), druga – miejsce drugie i tak dalej.

Ankiety najczęściej przeprowadza się w formie papierowej lub internetowej. Do realizacji ankiety internetowej można zaproponować użycie kont facebookowych młodzieży, można je także rozsyłać mailem lub skorzystać z któregoś z dostępnych darmowych narzędzi badawczych Internetu na przykład Google. Zaletą tego ostatniego rozwiązania jest możliwość generowania zestawień, wyliczania średnich, krzyżowania danych. Przy niewielkiej liczbie ankiet (kilkadziesiąt) lub ankietach prostych, zawierających niewiele pytań bez trudu można wykonać zestawienia wyników bez pomocy wyspecjalizowanych narzędzi.

Do ankiety warto powrócić po zakończeniu całego procesu. Jest ona dobrym narzędziem do ewaluacji osiągniętych rezultatów. Monitorując je można na przykład przeprowadzić ankietę dotyczącą oceny wypracowanego rozwiązania, zadowolenia z niego, sprawdzić, co jest jego największym atutem, a w jakich aspektach warto osiągnięty rezultat zmodyfikować. Takie podsumowanie jest bardzo ważne ponieważ umożliwia wyciągnięcie wniosków z doświadczenia, pomaga uczyć się na doświadczeniu. Akcentuje także element odpowiedzialności młodzieży za wypracowane rozwiązanie, co stanowi istotną cechę procesu partycypacji.

2. Spacer badawczy

To metoda przydatna szczególnie wtedy, kiedy nasze plany dotyczą konkretnej przestrzeni, w której ma być realizowane działanie.

Zwykle jest to grupowy spacer, w czasie którego prowadzona jest rozmowa z jego uczestnikami oraz napotkanymi osobami przebywającymi w badanej przestrzeni, można także robić zdjęcia. Jego celem jest uważne przyjrzenie się przestrzeni z punktu widzenia jej użytkownika czy określonej grupy jej użytkowników, dostrzeżenie potencjału i barier tkwiących w badanym miejscu, przy okazji także poznanie opinii napotkanych osób. Spacer badawczy to działanie proste, o dość swobodnej strukturze. Dosyć atrakcyjne dla młodzieży ze względu na swój dynamiczny charakter. Młodzież można podzielić na grupy i dać każdej z nich zadanie spojrzenia na przestrzeń z innej perspektywy: rodziców z małymi dziećmi, osób starszych, niepełnosprawnych, właścicieli psów itp. Zadanie robienia zdjęć uatrakcyjni spacer – zdjęciami można potem ilustrować opowieść o tym, co każda z grup lub każdy z uczestników zaobserwował. Jeśli planowane jest dokonanie jakiejś zmiany w przestrzeni to zdjęcia będą także dobrze ilustrowały stan sprzed tej zmiany.

Dokładniejszy opis i przykłady zastosowania techniki można znaleźć tutaj:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/spacery-badawcze/>

3. Pytanie na sznurku

Ta metoda diagnozy przydatna jest wtedy, kiedy potrafimy sformułować jedno – dwa główne pytania – wskazujące na problem. O ile ankieta sprawdza się lepiej przy pytaniach zamkniętych, pytanie na sznurku bardzo dobrze nadaje się do pytań otwartych, problemu nakreślonego ogólnie, wspólnego poszukiwania różnych rozwiązań, zbierania zróżnicowanych opinii. Pytanie może na przykład brzmieć: Czego brakuje klientom danej instytucji?, Jakie nowe działania mogłaby organizować?, Co się podoba w działaniu instytucji?, Co zniechęca do korzystania z jej oferty? Metoda jest bardzo prosta i wygodna do realizacji. Polega na wypisaniu/wywieszeniu pytania na przykład na dużej kartce papieru, tablicy albo przyklejeniu go klamką na sznurku i zachęceniu uczestników do udzielenia odpowiedzi. Odpowiedzi udzielane są indywidualnie – każdy wpisuje swoją odpowiedź, przykleja karteczkę post-it czy przypina klamką na sznurku. Ważne jest, żeby odpowiedzi innych uczestników były widoczne – mają one za zadanie inspirowanie uczestników diagnozy, pokazywanie im, jakie kierunki myślenia już się pojawiły, mogą stanowić punkt odniesienia do wypowiedzi kolejnej osoby.

Opis i przykłady zastosowania metody można znaleźć tutaj: <http://pomysly.e.org.pl/wiszace-pytanie/>

Wypracowanie rozwiązania

Metody stosowane w tej fazie mają charakter dosyć uniwersalny, ponieważ ich sednem jest poddanie krytycznej refleksji stanu obecnego oraz otwarcie się na kreatywne poszukiwanie nowych rozwiązań. Do tego dochodzi czasem analiza niezaspokojonych potrzeb, która może wskazać kierunek poszukiwania nowych rozwiązań.

Przechodząc do tej fazy można zacząć pracę z młodzieżą od swego rodzaju rozgrzewki sięgając po jakieś ćwiczenie kreatywne, które pomoże im upewnić się, że w tej fazie pracy liczy się wyjście poza utarte schematy myślenia, nawet jeśli przychodzą do głowy rozwiązania o charakterze fantastycznym, czy pomysły, które wydają się śmieszne. Warto zachęcić młodzież do tego, żeby otworzyła się na własne pomysły i jasno pokazać, że nie będą one odrzucane, ani oceniane, tylko mogą stanowić punkt wyjścia do dalszej pracy.

1. Techniki kreatywne – np. test zastosowań.

Chyba najbardziej znana technika polegająca na wymyślaniu najróżniejszych zastosowań dla prostego przedmiotu – np. cegły, widelca, słomki, kłapek itp. Ćwiczenie może być realizowane w podgrupach –

Projekt Włączeni realizowany jest w ramach miejskiego Programu Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych 2016-2020.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa.

można wprowadzić element rywalizacji na liczbę lub unikalność wymyślonych sposobów. Zabawa jest energetyczna, dynamiczna, zwykle wciąga uczestników i sprawia im dużo przyjemności.

2. Mocne i słabe strony stanu obecnego

Celem tego ćwiczenia jest zebranie i uporządkowanie informacji pozwalających na dokonanie krytycznej oceny obecnej sytuacji (oferty). Ważne jest, aby w tym procesie każdy uczestnik miał możliwość wypowiedzenia czy zapisania swojej opinii i aby młodzież miała całkowitą pewność, że oceny krytyczne nie będą w żaden sposób karane, a oceny pozytywne nagradzane. Taka swoboda wypowiedzi, poczucie bezpieczeństwa są niezbędne dla rzetelnego przeprowadzenia oceny.

Ten element działania dobrze jest prowadzić przy założeniu indywidualnej aktywności uczestników lub z pracą w podgrupach. Praca indywidualna lepiej sprawdzi się wtedy, kiedy podejrzewamy, że opinie mogą być bardzo zróżnicowane, kiedy grupa jest niezbyt zgrana czy nieznająca się. Zachodzi wtedy niebezpieczeństwo, że jej uczestnicy będą cenzurowali swoje opinie, a praca indywidualna to zagrożenie minimalizuje. Przy grupach zgranych, znających się praca w podgrupach może działać stymulująco – uczestnicy mogą się wzajemnie inspirować swoimi opiniami w rezultacie ich zbiór będzie bogatszy.

Uczestnicy dostają polecenie wypisania wszystkiego tego, co im odpowiada w obecnej ofercie, co im nie odpowiada i czego im brak. Robią to indywidualnie wypisując każdą rzecz na oddzielnej kartce, a następnie przypinając kartki do odpowiednich flipchartów, albo pracują w podgrupach i każda podgrupa po określonym czasie prezentuje wypracowane rezultaty. Także w tym przypadku zapisujemy je po to, żeby łatwo móc dalej pracować na zebranym materiale.

Pomocnym wprowadzeniem do tego ćwiczenia może być przypomnienie sobie i zebranie wszystkich elementów oferty, żeby żaden nie został pominięty w procesie zbierania opinii. W przypadku oferty zajęć Domu Kultury te elementy mogłyby być następujące:

Element	Odpowiada mi	Nie odpowiada mi	Brakuje mi
» Dni zajęć » Godziny zajęć » Tematy zajęć » Formy zajęć » Materiały do zajęć » Lokalizacja zajęć » Podejście prowadzącego			

Taki spis mógłby być punktem wyjścia do wspólnej rozmowy o tym, jakie kategorie warto jeszcze uwzględnić. Trzeba pamiętać, że przesadne porządkowanie materiału w czasie jego zbierania może prowadzić do samoograniczania się uczestników. Powyższa tabelka ma być przypomnieniem, bodźcem stymulującym zbieranie opinii i pomysłów. Zrobienie kompletnej listy elementów do oceny nie jest więc celem samym w sobie.

Po wykonaniu tego ćwiczenia mamy materiał, który pozwoli nam na skoncentrowanie się na wypracowaniu nowych rozwiązań – skupiamy się więc na dwóch ostatnich kolumnach tabeli szukając sposobów na zmianę elementów ocenianych negatywnie oraz na znalezieniu odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby.

3. Word Cafe

Ta technika może być przydatna w różnych momentach całego procesu i wykorzystywana w wielu rozmaitych celach. Jest ona bardzo pomocna w zebraniu i uporządkowaniu informacji, określeniu potrzeb, zbieraniu pomysłów. Jest to narzędzie, które ma lubiane przez młodzież elementy pracy w podgrupach oraz swoją dynamikę. Dobrze nadaje się także do zastosowania w sytuacji, kiedy uczestnikami warsztatu są grupy o różnych punktach widzenia, różnych potrzebach. Word Cafe pozwala zebrać i wyraźnie zobaczyć różnorodność sposobów podejścia czy potrzeb różnych grup, przy tym unika jakiegokolwiek bezpośredniej konfrontacji. Jak wskazuje nazwa techniki – wskazane jest, żeby przeprowadzać ją w luźnej, „kawiarnianej” atmosferze. Sprzyja ona bowiem większej otwartości.

Do skorzystania z tej techniki potrzebne jest podzielenie tematu, na kilka zagadnień. Na przykład:

- » Z jakiego powodu chodzicie na zajęcia do Domu Kultury?
- » Co najbardziej w nich lubicie?
- » Czego Wam brakuje?

Albo:

- » Co lubicie w infrastrukturze szkoły – Wasze ulubione miejsca, rozwiązania przestrzenne?
- » Czego Wam brak w infrastrukturze szkoły?
- » Co Wam odpowiada w ofercie pozalekcyjnej szkoły?
- » Czego Wam brak w ofercie pozalekcyjnej szkoły?

Grupa dzielona jest na tyle podgrup, ile jest pytań. Każde z nich jest zapisane na oddzielnej dużej kartce i położone na innym stoliku. Każda podgrupa gromadzi się przy innym pytaniu i wybiera dyżurnego – osobę, która do końca ćwiczenia zostanie przy tym stoliku. W podgrupach odbywają się dyskusje na zapisany w pytaniu temat, odpowiedzi są zapisywane na kartce. Prowadzący określa czas rozmowy – powiedzmy na 10 minut. Po tym czasie podgrupy przechodzą do kolejnego stolika i pracują nad odpowiedziami na kolejne pytanie. Obecność dyżurnego gwarantuje, że poprzednio zapisane odpowiedzi zostaną dobrze zrozumiane i nie będą się powtarzały. Po zakończeniu pełnego cyklu (każda podgrupa przy każdym pytaniu) dyżurny prezentuje zebrane opinie/pomysły.

Ta technika daje możliwość pracy w małej grupie, a jednocześnie pozwala na inspirowanie się pomysłami wypracowanymi przez innych. Jest interesująca ponieważ na jeden temat przeznaczane jest stosunkowo niedużo czasu i uczestnicy nie zdążą się znudzić, jest dość dynamiczna i daje sporą swobodę wypowiedzenia opinii – bez bezpośredniej kontroli osoby dorosłej. To wszystko czyni ją odpowiednią do pracy z młodzieżą.

Dokładniejszy opis techniki można znaleźć tu:

<http://partycypacjaobywatelska.pl/strefa-wiedzy/techniki/world-cafe/>

<https://konsultacje.um.warszawa.pl/content/world-cafe>

Niemal wszystkie techniki pracy warsztatowej nadają się do zastosowania zarówno wobec osób dorosłych jak i wobec młodzieży. Pracując z młodzieżą, włączając ją w proces decydowania o dotyczących jej sprawach warto jednak pamiętać o pewnej specyfice tej grupy i w związku z tym:

- » Zaczynać od **zmotywowania grupy**, pokazania jej korzyści z włączenia jej w proces decydowania – aby to osiągnąć przydatne może być odwołanie się do opisanej już potrzeby wywierania wpływu. Można także zastosować otwierającą technikę „co by było gdyby...” – gdybyście to Wy kierowali szkołą, prowadzili lekcje, planowali zajęcia w domu kultury, planowali boisko przy szkole itp. Takie ćwiczenie pozwala młodzieży ustawić się w roli osoby decyzyjnej, co może być dobrym wstępem do dalszej pracy.

Projekt Włączeni realizowany jest w ramach miejskiego Programu Młoda Warszawa. Miasto z klimatem dla młodych 2016-2020.

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa.

- » Proponować pracę z użyciem **technik dynamicznych** – wymagających ruchu, zróżnicowanych aktywności. Odwoływać się do **zainteresowań młodzieży, modnych tematów, aktywności**. Atrakcyjne dla młodzieży zadania polegają na przykład na robieniu zdjęć, sprawdzaniu czegoś w Internecie, kontaktowaniu się przez media społecznościowe. W procesie włączania uczniów gimnazjum w budżet partycypacyjny bardzo atrakcyjna okazała się na przykład propozycja zbudowania makiety zagospodarowanego placu w popularnym programie Minecraft.
- » Dawać zadania do wykonania **w parach, małych grupkach** – często jest to najbardziej naturalny sposób działania młodzieży i w takich zespołach czują się najlepiej.
- » Jasno **komunikować efekty** działań – bardzo ważna dla poczucia sensu aktywności, nadania znaczeniu włączeniu się jest świadomość tego, że w wyniku działania rzeczywiście coś powstaje, coś się zmienia. Pokazanie efektu bardzo często jest ważnym czynnikiem motywującym do dalszego wysiłku. Z czego wynika, że brak efektu jest demotywujący – i to także jest prawda. Nie tylko w odniesieniu do młodzieży. Dlatego rozpoczynając proces partycypacyjny musimy mieć pewność, że jest on realistyczny. Że wypracowane rozwiązania będą mogły być zastosowane/wdrożone, że opinie dotrą tam, gdzie podejmowane są decyzje, że efekty pracy młodzieży nie zostaną zignorowane czy podważone.

